

21.5.2002

827/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Tarkastaja Kristian Holman

ESITUTKINNAN TOIMITTAMINEN ILMAN AIHEETONTA VIIVYTYSTÄ

1 KANTELU

A arvostelee 25.3.2002 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Joensuun kihlakunnan poliisilaitoksen menettelyä rikosasian esitutkinnassa.

A katsoo, ettei hänen Joensuun poliisilaitokselle tekemänsä rikosilmoituksen johdosta ole toimitettu "asiallista ja järkevää" tutkintaa. A:n mielestä esitutkinnan toimittamisessa on myös aiheettomasti viivytelty, minkä seurauksena osa rikoksista on päässyt vanhenemaan.

2 SELVITYS

Joensuun kihlakunnan poliisilaitoksen rikoskomisario --- ja rikosylikonstaapeli B toimittivat pyynnöstäni tänne selvityksen ja poliisipäällikkö --- antoi lausunnon. Ne ovat päätöksen liitteenä.

3 RATKAISU

3.2 Tapahtumat

A teki 6.5.1997 Joensuun kihlakunnan poliisilaitokselle rikosilmoituksen varkaudesta, solvauksesta ja vahingonteosta koskien entisiä vuokralaisiaan. Ilmoitus kirjattiin numerolla 6140/R/1866/98. Samassa yhteydessä poliisi kuulusteli A:n asianomistajana kyseisiin tapahtumiin. Kuulustelun yhteydessä A nimesi rikoksena pitämäänsä tapahtumaan todistajia.

A:ta kuulusteltiin uudelleen asianomistajana 14.5.1998 sekä 5.6.2000. Poliisi oli 14.5.1998 suoritettujen kuulustelun yhteydessä kehottanut A:ta toimittamaan yksilöidyn luettelon tapahtuman yhteydessä vahingoittuneista esineistä. Solvaus- sekä vahingontekorikosten syyteoikeudet vanhenivat 5.8.1999. A:n rikoksesta epäillyksi nimeämät henkilöt kuulusteltiin 9.9.1999 sekä A:n kunnianloukkausrikokseen nimeämä todistaja 21.10.2000. Asian tutkijana toiminut B on selvityksessään kertonut yrittäneensä tavoittaa A:ta puhelimitse ennen rikosten vanhentumisajankohtaa. B ei ollut kuitenkaan tavoittanut A:ta tämän antamasta puhelinnumerosta. A toimitti luettelon vahingoittuneista ja anastetusta omaisuudesta 5.6.2000 suoritettujen kuulustelun yhteydessä.

Varkausrikoksen esitutkinta päätettiin 29.4.2002 ja asia saatettiin syyttäjän harkittavaksi. Kaikkia A:n tapahtumaan nimeämiä todistajia ei kuulusteltu esitutkinnassa.

3.3

Oikeusohjeet

Poliisilain 1 luvun 3 §:n mukaan poliisin tehtävät on hoidettava mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Esitutkintalain 2 §:n 1 momentin mukaan poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Esitutkintalain 5 §:n mukaan esitutkinnassa selvitetään rikos, sen teko-olosuhteet, ketkä ovat asianosaisia ja muut syytteestä päättämistä varten tarvittavat seikat.

Esitutkintalain 6 §:n mukaan esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä.

Esitutkintalain 12 §:n mukaan asianosaisen pyytämät kuulustelut ja muut tutkintatoimenpiteet on suoritettava, jos asianosainen osoittaa, että ne saattavat vaikuttaa asiaan, ja jollei niistä aiheudu asian laatuun nähden kohtuuttomia kustannuksia.

Esitutkintalain 43 §:n mukaan esitutkinnan päätyttyä asia on saatettava syyttäjän harkittavaksi, paitsi jos tutkinnassa on käynyt selville, ettei rikosta ole tehty tai ettei ketään voida panna syytteeseen.

3.3

Kannanotto

Esitutkinta on tuloksekkainta silloin, kun se voidaan toimittaa mahdollisimman pian rikoksen tapahtuttua. Esitutkinnan toimittaminen ilman aiheetonta viivytystä on tärkeää myös syylliseksi epäillyn kannalta, jotta hän ei joudu olemaan kauempaa kuin välttämätöntä rikoksesta epäillyn asemassa. Esitutkinnan joutuisuudella on luonnollisesti myös suuri merkitys rikoksen uhrin kannalta. Ylipääntään esitutkinta ja sen viivytyksetön toimittaminen on tärkeää koko rikosoikeudellisen järjestelmän toimivuuden ja uskottavuuden kannalta.

Esitutkinnalle ei voida asettaa yleistä enimmäisaikaa. Esitutkinnan hyväksyttävä kesto riippuu kussakin yksittäistapauksessa tutkittavana olevan asian erityispiirteistä kuten sen laadusta ja laajuudesta. Luonnollisesti myös käytettävissä olevat resurssit vaikuttavat esitutkinnan keston. Poliisin velvollisuus asettaa tehtävänsä tärkeysjärjestykseen johtaa siihen, että vähemmän kiireelliseksi arvioidut esitutkinnat usein joutuvat väistymään kiireellisempien tieltä. Selvää kuitenkin on, että poliisin tulee toimittaa esitutkinta ennen syyteoikeuden vanhentumista siten, että syyteharkintaan jää kohtuullinen aika.

Esitutkinnan toimittaminen on tässä tapauksessa kestänyt A:n tekemän rikosilmoituksen osalta niin kauan, että syyteoikeus osassa tutkittavana olleista rikoksista on vanhentunut. Epäiltyjen kuulustelut on suoritettu vuoden ja neljän kuukauden kuluttua ja kunnianloukkausrikokseen nimetty todistaja on kuulusteltu kahden vuoden ja viiden kuukauden kuluttua ilmoituksen vastaanotto-ajankohdasta. Käsitykseni mukaan rikoksiin epäillyiksi nimettyjen henkilöiden samoin kuin todistajan kuulustelut olisi ollut mahdollista suorittaa aiemmin, vaikka A toimittikin lupaamansa luettelon vasta syyteoikeuden jo osaksi vanhennuttua. Rikoksen näytön arviointi olisi A:n, rikoksesta epäiltyjen ja todistajan kertomusten perusteella voitu tehdä ennen kunnianloukkaus- ja vahingontekorikosten syyteoikeuden vanhentumista.

Toisaalta A on myös omalla toiminnallaan vaikuttanut esitutkinnan valmistumiseen tekemällä poliisi-

sille ilmoituksen rikoksesta noin yhdeksän kuukautta viimeisen epäillyn tapahtuman jälkeen ja toimittamalla yksilöidyn luettelon vahingoittuneista esineistä vasta noin kaksi vuotta esitutkinnan aloittamisen jälkeen. Tutkittavassa asiassa on myös ollut tulkinnanvaraista se, missä määrin kyseessä on ollut pelkästään siviilioikeudellisesta riita-asiasta (vuokrasopimuksen rikkominen), jonka tutkiminen ei kuulu poliisille.

Asianomistajan pyytämistä tutkintatoimenpiteistä päättää esitutkinnan aikana tutkinnanjohtaja. Kun asia on siirretty syyttäjälle, niistä päättää syyttäjä. Asianomistajalla ei ole valtaa päättää, mitä tutkintatoimenpiteitä poliisi rikoksen esitutkinnassa suorittaa.

Näin ollen katson, ettei kantelu anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että saatan käsitykseni esitutkinnan joutuisan suorittamisen merkityksestä Joensuun kihlakunnan poliisilaitoksen tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän päätökseni Joensuun kihlakunnan poliisilaitokselle.

Selvyiden vuoksi totean, ettei oikeusasiamiehellä ole toimivaltaa tuomita rangaistuksia tai määrätä vahingonkorvauksia.